

Andet Bind skal omhandle de mere principielle Betragtninger over Karteller samt en Behandling af mulige Statsindgreb. Tredje Bind skal omhandle andre Former for Monopol. Saa lidet behandlet de mere principielle Sider af Sagen er, maa man med Spænding imødese andet og tredje Bind.

Hans Brems.

Gregory Bienstock, Salomon M. Schwartz & Aaron Yugow: MANAGEMENT IN RUSSIAN INDUSTRY AND AGRICULTURE, With an Introduction by Jacob Marschak, Oxford University Press. New York 1944. 198 S. \$3.00.

Om denne Bog siger Wassily Leontief, der i dette Semester forelæser over »The Economy of Russia« ved Harvard, at den er den bedste om Emnet. — Anmelderen har ikke Professor Leontief's Forudsætninger for at dømme, men kan dog sige, at Bogen vist er af Interesse for enhver Økonom. Den omhandler de Størrelser, der siden Adam Smith's Dage har været Genstand for vor Videnskabs stadige Interesse: Pris, Mængde, Kvalitet, Profit, Initiativ og Opsparing. Blot undersøger den disse Størrelser i en helt anden institutionel Atmosfære end den, vi er vant til. Dette maa være af Interesse baade for dem, der ønsker at vide mere om de nævnte Størrelser og for dem, der særlig ønsker at vide noget om den nævnte institutionelle Baggrund. — Naar hertil kommer Bogens prisværdigt ringe Omfang og koncentrerede Fremstilling, tror Anmelderen at kunne fastholde sin Paastand om, at den vil interessere enhver Økonom.

Man har efterhaanden faaet en Del Bøger om USSR paa de vestlige Sprog, ogsaa nogle om Landets Økonomi. Men saa godt som alle de sidstnævnte behandler de *makroøkonomiske* Størrelser: Industriproduktionens Vækst og geografiske Fordeling, Kollektivering, Udenrigshandelen o. s. v. Saa godt som intet har været tilgængeligt om de *mikroøkonomiske* Størrelser. Og dog maa disse frembyde en betydelig Interesse. Det er ikke blot i det kapitalistiske Samfund, at mikroøkonomiske Undersøgelser maa være Udgangspunktet for hele Forstaaelsen af den økonomiske Mekanik. Det gælder ogsaa Plansamfundet, saa sandt som ingen Plan opstillet centralt kan bestemme alt. Noget maa overlades til de enkelte Enheder (Fabrikker, Landbrug, Truster o. s. v.). Det interessante ligger forøvrigt for en meget stor Del netop i, hvordan man i Praksis har trukket denne Delingslinje mellem Makro og Mikro.

Det er naturligvis rigtigt, at russisk Historie og russiske Forudsætninger er meget forskellig fra vore egne, og at Lande, der mere ligner vort, som Czekoslovakiet og Storbritannien, nu har forsøgt med Nationaliseringer i stor Stil. Men det er dog USSR, som tidligst begyndte og som har de fleste Erfaringer, og et Studium af USSR synes derfor stadig meget aktuelt.

Lidt om Forfatterne: Alle tre har de levet i Rusland indtil 1922 som økonomiske Skribenter eller som Embedsmænd, siden har de til Stadighed fulgt Udviklingen udefra. Deres Syn er ikke præget af eventuelle Følelser, saa vidt man kan se. De rapporterer nøgternt hvad de finder, opstiller Hypoteser, men lader samtidigt andre Muligheder staa aabne.

De to første Tredjedele af Bogen handler om Industrien. Efter en Gennemgang af de Organer, der eksisterer paa de forskellige Trin, samt en Gennemgang af den Rolle, det kommunistiske Parti spiller for Ledelsernes Beslutninger, kommer man frem til de vigtige Spørgsmaal om Planlægningen

Andet Bind skal omhandle de mere principielle Betragtninger over Karteller samt en Behandling af mulige Statsindgreb. Tredje Bind skal omhandle andre Former for Monopol. Saa lidet behandlet de mere principielle Sider af Sagen er, maa man med Spænding imødesee andet og tredje Bind.

Hans Brems.

Gregory Bienstock, Salomon M. Schwartz & Aaron Yugow: MANAGEMENT IN RUSSIAN INDUSTRY AND AGRICULTURE, With an Introduction by Jacob Marschak, Oxford University Press. New York 1944. 198 S. \$3.00.

Om denne Bog siger Wassily Leontief, der i dette Semester forelæser over »The Economy of Russia« ved Harvard, at den er den bedste om Emnet. — Anmelderen har ikke Professor Leontief's Forudsætninger for at dømme, men kan dog sige, at Bogen vist er af Interesse for enhver Økonom. Den omhandler de Størrelser, der siden Adam Smith's Dage har været Genstand for vor Videnskabs stadige Interesse: Pris, Mængde, Kvalitet, Profit, Initiativ og Opsparing. Blot undersøger den disse Størrelser i en helt anden institutionel Atmosfære end den, vi er vant til. Dette maa være af Interesse baade for dem, der ønsker at vide mere om de nævnte Størrelser og for dem, der særlig ønsker at vide noget om den nævnte institutionelle Baggrund. — Naar hertil kommer Bogens prisværdigt ringe Omfang og koncentrerede Fremstilling, tror Anmelderen at kunne fastholde sin Paastand om, at den vil interessere enhver Økonom.

Man har efterhaanden faaet en Del Bøger om USSR paa de vestlige Sprog, ogsaa nogle om Landets Økonomi. Men saa godt som alle de sidstnævnte behandler de *makroøkonomiske* Størrelser: Industriproduktionens Vækst og geografiske Fordeling, Kollektivering, Udenrigshandelen o. s. v. Saa godt som intet har været tilgængeligt om de *mikroøkonomiske* Størrelser. Og dog maa disse frembyde en betydelig Interesse. Det er ikke blot i det kapitalistiske Samfund, at mikroøkonomiske Undersøgelser maa være Udgangspunktet for hele Forstaaelsen af den økonomiske Mekanik. Det gælder ogsaa Plansamfundet, saa sandt som ingen Plan opstillet centralt kan bestemme alt. Noget maa overlades til de enkelte Enheder (Fabrikker, Landbrug, Truster o. s. v.). Det interessante ligger forøvrigt for en meget stor Del netop i, hvordan man i Praksis har trukket denne Delingslinje mellem Makro og Mikro.

Det er naturligvis rigtigt, at russisk Historie og russiske Forudsætninger er meget forskellig fra vore egne, og at Lande, der mere ligner vort, som Tjsekkoslovakiet og Storbritannien, nu har forsøgt med Nationaliseringer i stor Stil. Men det er dog USSR, som tidligst begyndte og som har de fleste Erfaringer, og et Studium af USSR synes derfor stadig meget aktuelt.

Lidt om Forfatterne: Alle tre har de levet i Rusland indtil 1922 som økonomiske Skribenter eller som Embedsmænd, siden har de til Stadighed fulgt Udviklingen udefra. Deres Syn er ikke præget af eventuelle Følelser, saa vidt man kan se. De rapporterer nøgternt hvad de finder, opstiller Hypoteser, men lader samtidigt andre Muligheder staa aabne.

De to første Tredjedele af Bogen handler om Industrien. Efter en Gennemgang af de Organer, der eksisterer paa de forskellige Trin, samt en Gennemgang af den Rolle, det kommunistiske Parti spiller for Ledelsernes Beslutninger, kommer man frem til de vigtige Spørgsmaal om Planlægningen

og Kontrollen ex post. Herfra kommer man til Detaillerne, som gennemgaas grundigt: Hvad har det enkelte Foretagende (om man kan kalde det saadan) at sige m. H. t. Indkøb og Salg, Produktionsomfang, Omkostninger, Priser og Profit? Derpaa behandles Bankernes Rolle, og de to sidste Kapitler i den industrielle Del er helliget ikke-pekuniære Stimulanser og en Gennemgang af Industriledernes Oprindelse, Ideologi og Udvikling under Sovjetregimet.

En lignende Gennemgang finder i anden Del Sted for Kolkhoz'ens Vedkommende. Det er for saa vidt ejendommeligt, at anden Del fylder mindre end første, for Forskellen mellem amerikansk og russisk System er vel nok størst for Landbrugets Vedkommende.

Det Spørgsmaal, der vel for enhver Økonom rejser sig fremfor andre, er dette: Hvorledes aflønnes Lederne af de mindste økonomiske Enheder (Fabrikker, »Foretagender« om man vil)? Svaret er ikke simpelt.

For det første kan det imidlertid fastslaaes, at Lederen har et vist Incitament til at forøge Foretagendets Profit¹⁾ udover det planlagte Beløb. Af den planlagte Profit henlægges 4 pCt. til en særlig Fond, der kommer Leder og Arbejdere i vedkommende Virksomhed tilgode. Men af Profit *udover* den planlagte henlægges 50 pCt. til nævnte Fond.

For det andet kan fastslaaes, at der hyppigt udbetales Bonus til Leder og Overingeniører m. fl. Denne Bonus beror paa, hvor heldig man har været med Omkostningsreduktion eller Produktionsomfang. F. Eks. faar Lederne af Kulminer en Bonus, der er 15 pCt. af Lønnen for hver Procent, hvormed faktiske Omkostninger ligger under planlagte. Og de faar en Bonus, der er 45 pCt. af Lønnen for hver Procent, hvormed de overskrider den planlagte producerede Mængde.

Forfatterne udreder de gældende Regler, men drager maaske ikke altid de helt rigtige Konklusioner. Saaledes hedder det (S. 95), at »Since plant profits are increased by lowered cost or increased production, bonuses for cost reduction or overfulfilment are related to profits, although not as a rule calculated as a percentage of profits.« Den første Del af Udsagnet — om Omkostningsreduktion — er naturligvis rigtig. Derimod er det ikke uden videre rigtigt, at Profitten vokser, naar Produktionen forøges. Det maa naturligvis afhænge af Grænseomkostningskurvens Udseende. Forfatterne kan — paa Grund af deres Unøjagtighed paa dette Punkt — ikke se den fundamentale Forskel paa at aflønne Lederne proportionalt med Profit og proportionalt med faktisk minus planlagt produceret Mængde. — I det hele faar man kun lidt at vide om Grænse- contra Gennemsnitsomkostninger, hvilket forbavser saa meget mere, naar man erindreren den langvarige Diskussion blandt Teoretikerne om, hvorvidt et socialistisk Samfund skulde stræbe efter Pris lig Grænseomkostning eller lig Gennemsnitsomkostning.

Hans Brems.

P. P. Sveistrup & Rich. Willerslev: DEN DANSKE SUKKERHANDELS OG SUKKER-PRODUKTIONS HISTORIE. Udg. af Institutet for Historie og Samfundsøkonomi. Kbh. 1945. 371 S.

Blandt vore forbrugsvarer er der vel næppe nogen, der i den grad som sukkeret i de sidste aarhundreder har været omtumlet i de europæiske

¹⁾ Til Oplysning for ikke-sovjetkyndige tjener, at Prisen paa købte og solgte Produkter *altid* er fastsat centralt. Nogen Mulighed for at forøge sin Profit gennem monopsonistisk eller monopolitisk Politik har det enkelte Foretagende altsaa aldrig.